

1. Praegu müüritakse kinni Vaeküla kooli esimese korruse aknaid. 2. Maria Govriljuk küpsetab kooli kõrvalhoones, vanas mõisas, lastele pannkooke. 3. Herta Jänis on õnnetu, nähes, mis koolist on järgi jäänud.

3 X ARVET MA

Vaeküla rahvas tunneb kooli pärast ängi

Vaeküla inimesed on südamepõhjani nõrkinud sellest, mis riigi asjaajamine nende kooliga on teinud. Kuidagi ei mõista külarahvas, miks korras hoone lõhuti ja kuidas saab nõnda miljoneid tulde lasta, ilma et keegi vastutaks.

KATRIN KULJUS
katrin.kuljus@virumaateataja.ee

Lapsed, kes Vaekülas täiskasvanuks saanud, on tänaseks läinud suurematesse linnadesse, kus on tööd. Kümnekond noort Vaeküla meest töötab Soomes.

"Rong läks, pood läks, nüüd läheb ka kool," ohkab Tatjana Sõtšova, kes on Vaekülaga seotud viiendast eluaastast peale ja on üks sinise kogukonna eestvedajatest. Tatjana ütleb, et oli plaanis hakata koostama küla uut arengukava, kus oluline punkt oleks olnud koostöö kooliga, sest külarahvas saanuks kasutada kooli võimlat ja staadioni. Miks mitte ka sauna.

"Siin on toimunud eriolümpiad, aga nüüd on uhke staadion üles kaevatud. Kõik, kes küla peal vastu tulevad, on nõrkinud," märgib Tatjana.

"Vaekülas on 200 aastat haridust antud, ent nüüd ..." vangutab Endla Kivimägi pead. "Eile ütles ministriumini esindaja koosolekul selgelt välja, et lähiaastatel ei tule Vaeküllal midagi otsitakse eripindasid. Ja siis on

selge, et külal ei ole mingit elu. Täitsa null," räägib Endla Kivimägi emotsionaalselt. Tema on kooliga seotud alates 1965. aastast ja pidanud varem koka, nüüd pesupesija ametit.

"Akende kinnipanek maksab sada tuhat! See ei ole kroonides, see on eurodes!" rõhutab ta.

Vaeküla naised kiidavad ilusat kooliaeda, imelist roosialleed, alati korras lillepeenraid ja niidetud parki, mida tuldi kaugemaltki imetlema – kõik see on saanud ajalooks.

"Kui praegu linnast tuled, siis nutt tuleb peale, kui näed neid varemeid," ohkab Heljo Rähmanen. Ta on abikaasa Viktoriga elanud Vaekülas 42 aastat ja ütleb, et läheb siit ainult jalad ees. "Vaeküla on eriline koht ja jääb selleks," ütleb Heljo.

Ukrainlanna Maria Govriljuk elab Vaekülas 1979. aastast.

"Töötan eesti kollektiivis ja olen väga tänulik, et mind on vastu võetud. Meie kool oli meie uhkus. Viimased kümme aastat oli minu meelest veel eriti hästi. Kui mulle tulid Ukrainast sugulased külla, nad ütlesid, et

siin on nagu sanatoorium. Aga nüüd ... Lugesime kokku, umbes 16 inimest jääb tööta. Kõik on siin terve elu elanud ja töötanud. Me ei ole enam nii noored, et kuskilt linnast tööd leida. Kõik mõtlevad, kuidas edasi elada. Mul on pensionini veel üle kümne aasta. Ja ei ole midagi teha, tuleb minna välismaale, Soome. Miks meie riik nii teeb, et me ei saa siin töötada, vaid peame minema teise riiki? Midagi muud lihtsalt ei jää üle," arutleb Maria.

Maria lisab, et ega neil Vaekülas kõik pahasti pole, midagi on ikka hästi ka. On uus laste mänguväljak ja remonditud külakeskus, kus käivad noored koos – need, kes on kooliealised ja pole veel laia ilma läinud. "No vot, kui tööd enam pole, hakkame külakeskuses käima!" ütleb Maria optimistlikult.

Kaheksakümneaastane Herta Jänis on selline vanaproua, kellele iga Vaeküla kooli laps juba kaugel hüüab: "Tere, Herta!". Herta on Vaekülas lapsi õpetanud ja kasvatanud ei vähem ega rohkem kui 50 aastat. Kõigest viimased paar aastat on ta pensionäri seisuses.

Vaeküla kooliga toimuv läheb talle väga isiklikult korda. "Teen kepikõndi ja nutan kooli taga," tunnistab Herta ja lisab suurte pärnadega ääristatud mõisaallee jäälilbedal teel sammu. Tema samm on kindel, kaks keppi ju toetavad. "Kui ma siia koos abikaasa ja väikese tütreaga 1959. aastal tulin, oli siin samuti puha ehituse tallermaa. Ma ei

tea, kust see töökas kollektiiv välja võeti, aga kooli avamiseks oli meil kõik olemas," jutustab Herta.

"Istutasime puid, rajasime noore pargi, mis on nüüd kõik suurteks puudeks sirgunud. Omal ajal oli meil siin abimajand. Ja kui palju tööd me tegime staadioni rajamiseks! Meil oli kõik siin nii ilus. Inimesed käisid suviti meie parki ja niidetud muru imetlemas. Miks see niisuguse lõpu sai?" pärib eakas naine ja viipab kepiga varemetes koolimaja suunas, kus parajasti käivad Rügi Kinnisvara ASI tellimisel konserveerimistööd – müüritakse aknaavasid kinni.

"Praegu on väravad lahti, aga muidu on kinni, siia ei pääse. Kui üks kohalik inimene on valves, siis tema mind ikka laseb, kuid kui on võõras, siis tema ütleb, et võõrad ei tohi siia tulla. No ma ei hakka seletama ka, et ma ei ole võõras," kõneleb naine.

Hertale ei mahu pähe, miks küll kohe, kui oli näha, et ehitus hakkab kiiva kiskuma, ei võinud meilt valitud riigikogu liikmed asja kohapeale uurima tulla. "Ja minu meelest oli koolimaja tipp-toppp, uued aknad ja puha. Miks ometi pidi selle ära lõhkuma? Ja nüüd – aknaaugud panevad nad kinni suure raha eest, aga katust majal peal pole, mis sellest küll kasu on?" arutleb ta.

Herta räägib, et näeb iga päev, kuidas bussid vuravad lastega edasi-tagasi Vaeküla ja Vinni vahet, kus on laste õpilaskodu ja kus toimuvad mõnede klasside tunnid.

"Olen mõelnud, mida need

HARIDUS VAEKÜLAS

- Vaeküla mõisa kool asutati 1806. a Jakob Georg von Bergi ajal.
- Vaeküla algkool on tegutsenud vahelduva eduga Vaeküla piirkonnas kuni 1999. aastani.
- Põllutöökoolid olid aastatel 1930-1959.
- Vaeküla Internaatkool 1959-1977.
- Vaeküla Eriinternaatkool loodi 1977. a õpiraskustega laste õpetamiseks.
- Alates 1993. aastast kannab kool Vaeküla kooli nime.

**VAEKÜLA
KOOL**

lapsed küll tunnevad. Mulle tundub, et nad on muutunud palju närvilisemaks. Ja kui Aaviksoo tahab, et nad pandaks tavakoolidesse, siis satuvad nad teiste nõokimise alla, sest on teistest nõrgemad. Aga siin koolis said nad eduelamuse, siit on tulnud tublid sportlased. Ma mõtlen, et vanajumal on kõik hästi teinud – kellel on peas puudu, sellel on kätes rohkem. Nad teevad nii ilusat käsitööd. Ka isetegevust said kõik teha, tavakoolis jäid nad teiste varju, ei antud näidendis rolli, aga siin anti. Ja kui töökad nad on! Hoidsime lastega ümbruse korras, lust oli nendega tööd teha," kinnitab Herta oma elukogemusest.

Herta on kindlalt seda meelt, et neile lastele on Lääne-Virumaal oma kooli vaja.

"Kangesti tahaks, et mu silmad veel näeksid, et see kool kerkiks. Aga kes seda asja ajaks?" küsib ta.

Vaeküla kooli õpetaja ja MTÜ Vahva Vaeküla juhatuse liige Svetlana Johanson elab nn õpetajate majas, kus ühest tema kodu aknast avaneb vaade kooli varemetele. See on masendav. "Meie küla on niigi n-õ muinsust täis. Kõik laguneb, sest puudub raha ja kasutamiseesmärk. Nüüd on liisandunud varemetes kool," nendib Svetlana ja teatab, et Vaeküla kool oma 113 õpilasega on laste arvult Eesti erivajadusega laste koolide seas suurim.

"See kool siin on meie laste jaoks olnud üks kindel koht ja varjupaik. Mõned tulevad ebakindlastest kodudest, aga kool on olnud kindel: kindel töö, kindel elu, täis köht," ütleb Svetlana.

Ta jutustab, kuidas hiljuti oli üks tema klassi poiss öelnud: "Tahaksin endale võluvõimeid." Õpetaja küsimusele, mis ta nendega teeks, vastanud kuuenda klassi poiss siiralt: "Teeksin ühe päevaga kooli valmis."